

Advent is dromen van een nieuwe wereld

Preek over Zacharia 8:4,5 & Marcus 13:33-37

Paaskerk Baarn, 30 november 2014

Ds. C. Kruijswijk Jansen

Op de Startzondag spraken we over "Gastvrijheid", en zochten naar bijbelgedeelten waarin we werden geraakt door gastvrijheid. Eén van deze teksten was een visioen van de profeet Zacharia: dat oude mensen, leunend op hun stok, weer op het plein zouden zitten en jonge kinderen spelend door de straten zouden krioelen. In dat gesprek werd juist deze tekst uit Zacharia genoemd als hét visioen van de samenleving waarin je je zo vrij kunt voelen. De tegenhanger werd ook benoemd: de on-gastvrije samenleving waar een paar mensen hun herinneringen aan hadden. Twee mensen vertelden erover.

De on-gastvrije samenleving. Twee mensen hebben er opnieuw iets van verwoord vanmorgen. De eerste ervaring is van vóór het vallen van de Muur in 1989, de tweede van twee jaar later. De eerste ervaring is dat een predikant uit het voormalig Tsjechoslowakije een conferentie in de buurt van Baarn zal bijwonen en op het politiebureau in Baarn z'n verblijfspapieren in orde moet maken. De dienstdoende rechercheur wil hem leren kennen, zijn vertrouwen winnen, nieuwsgierig ook om te vernemen hoe een predikant in het Oostblok leeft. Dat leven bleek met veel angst en argwaan gepaard te gaan. Iedereen kon spion zijn. Al pratend groeide het vertrouwen. Wat een opluchting dat een rechercheur in Nederland niet onmiddellijk doorbrieft wat je te vertellen hebt!

De andere ervaring is van na de val van de Muur, in 1991, weer in Tsjechoslowakije, waar tijdens een zomerkamp van Nederlanders en Tsjechoslowaken bekend werd dat de Russische president Gorbatsjov gevangen was genomen op de Krim. De angst bij de Tsjechoslowaken over wat voor naars hieruit voort kon komen, en vooral de opluchting toen Jeltsin de reddende engel bleek, waren groot. 's Avonds werd de opluchting verwoord in een avonddsluiting vanuit Zacharia 8:4,5, waar het visioen van de vrede op de pleinen en in de straten onder woorden werd gebracht.

De waarheid gebiedt dat ook op dit moment Russische vliegtuigen het Europese luchtruim schenden. De grenzen van Oekraïne en de Baltische Staten worden bedreigd. Je bent bijna bang dat de koude oorlog weer terug zal komen.

Vanmiddag vertonen we de film "Das Leben der Anderen", over het spionagewerk van de Stasi, de geheime dienst in de voormalige DDR. De ene helft van de bevolking bespioneert de andere helft. Als op 9 november 1989 de Muur valt, blijken er kilometers dossiers te zijn aangelegd van zowat alle burgers in de DDR. De angst en onzekerheid van bovenstaande ervaringen zijn levensecht getekend. De dreiging voelen we nu weer.

In deze weken van Advent dromen we van een nieuwe wereld. Hoe doe je dat als in jouw bedrijf de vogelgriep is uitgebroken, of als in jouw dorp Ebola heerst, of als de radicale Islam dreigt jou of je geliefden te verminken? Hoe droom je van een nieuwe wereld als je je werk kwijt raakt, of als je ziek wordt?

Ik heb een paar weken terug aan de kinderen verteld hoe ik als kleine jongen naar school liep en dan altijd een jongen tegen kwam die een hoofd groter was, die vervelend deed. Ik was doodsbang voor hem. Mijn vader zei dan tegen mij: "Je moet niet bang zijn. Je kúnt het". Zo was het ook. Wat mijn vader zei is vergelijkbaar met wat Jezus zegt in wat we noemen 'De rede van de laatste dingen' in Marcus 13. Hij spreekt over verwoestingen, wegvoeringen, aardbevingen, oorlogen, haat. Maar steeds zegt hij daar tussendoor: "Houd moed, hou vol, je kúnt het"

In het begin van ons trouwen woonden wij in bij een oude weduwnaar. Voor de gezelligheid had hij de helft van zijn huis aan ons verhuurd. 's Avonds dronken we bij hem een borrel om zijn eenzaamheid wat te verlichten. Dan vertelde hij wat hij op het journaal had gezien aan aardbevingen, oorlogen en pestilentiën, ja in de Staten Vertaling. Dan sprak hij zijn angst uit dat het einde der tijden nabij was. Tegelijk sprak hij zijn verbazing uit over zijn leven, terugkijkend, verbazing en dankbaarheid, hoe het verlopen was. Het besef dat hij niet alleen was, hij voelde zich gedragen. Zo iets als wat we zongen bij de aanvang van de dienst: "Bij God alleen verstillt mijn ziel, van Hem komt mijn bevrijding". En wat we zongen in Psalm 91, dat de engelen ons zullen dragen en voorkomen dat we onze voeten aan een steen zullen stoten. Zo'n uitspraak lijkt wel een bezwering. Als je het maar vaak genoeg zegt zal het

wel waar worden. Maar het is geen bezwering, het is geloof, het is je toevertrouwen aan, in handen geven van.

Daarom houdt Jezus niet op te zeggen "Wees niet verontrust, maak je geen zorgen, volhardt tot het einde. Zie het als weeën, die leiden toch ook het begin in van iets nieuws. Wees waakzaam als de deurwachter, let erop dat de bomen week worden, dat ze op uitbotten staan. Let daarop! Zijn woorden zijn één grote boodschap om niet moedeloos te worden. Laat je niet moedeloos worden door de omstandigheden. Er komt een omslag. Ook al weet je niet wanneer, die omslag komt zeker! Je zou denken dat Jezus zichzelf of zijn hoorders staat te bezweren. Maar dat is het niet, het is geloof, vertrouwen dat hij uitspreekt.

In dat zomerkamp kwamen de jeugdleiders de spanning van de dagen door met het doen van spelletjes met de kinderen. En op de avond van de ontspanning ging de avondsluiting over dat mooie visioen dat de oude mensen, leunend op hun stok, op de pleinen zitten en dat de kinderen zonder angst weer krioelen door de straten. Wat een opluchting, wat een hoop op een nieuwe wereld. Dankbaarheid was het, het besef van we zijn er nog, de dreiging neemt af, er komt weer een nieuwe morgen.

De profeet Zacharia, een van de twaalf kleine profeten, leefde na de ballingschap. De Perzische koning Cyrus heeft de Joodse ballingen bevolen terug te keren naar Jeruzalem om stad en tempel weer op te bouwen. Maar als ze terugkeren is de stad al bewoond. De Joden die destijds zonder de weggevoerde bovenlaag waren achtergebleven, hadden zich vermengd met de oorspronkelijke bewoners, Kanaänieten enzo. Dit mengelvolk staat in het Nieuwe Testament bekend als de Samaritanen. Zij werken de terugkomers tegen. Wat hebben die hier te zoeken! Er wordt bedreigd en gevochten, en erger, er vallen doden. Dan hoor je de profeet Zacharia de teruggekeerden bemoedigen om door te gaan: "Hou vol, Geef de moed niet op". Leven in de stad van God is je leven leggen in Gods handen. En als je Zacharia geloven mag is dat niet niets. God heeft niet voor niets de naam 'God van de hemelse machten'. "Bij God alleen verstilt mijn ziel, van Hem komt mijn bevrijding". Nog eens, dat is geen bezwering, maar geloof, je toevertrouwen, overgave.

Het is een kwetsbaar beeld dat in Zacharia 8:4,5 wordt gebruikt, over de oude mensen en de kinderen die weer tot hun recht komen. Het zijn immers altijd de oude mensen en de kinderen die het eerst de slachtoffers zijn als er een vloedgolf is, of een aardbeving, of een oorlog. De beelden aan de grens van Syrië en Turkije zijn schrijnend, van de oude mensen en de kinderen die een veilig heenkomen proberen te vinden. En van de vrouwen en kinderen in hun kapotgeschoten huizen in Oost Oekraïne. Houdt het dan nooit op?

Daarom is het zo'n hoopvol beeld dat Zacharia gebruikt van de ouderen en de kinderen op de pleinen en de straten. Dat beeld moet je vasthouden als je de beelden ziet van ontredde en angst. Die beelden moet je vasthouden als je in je eigen situatie te maken krijgt met ziekte en dood, met ontslag of met kinderen die dreigen te ontsporen. Je kunt niet alles veranderen of beïnvloeden. Je kunt er wel kracht uit putten, en elkaar moed geven.

In deze weken van Advent dromen we van een nieuwe wereld waarin genoeg brood en recht en liefde is voor iedereen. Niet als bezwering, maar als vertrouwen!

Amen.